

Tooftaa Ijolle Barsiisu-Kutaa 1ffaa

Description

Yaa haadha abbaa kabajamoo ilma gaarii jirenyaa keessatti argachuuf hawwitan hundaaf! Xiqqaate xiqqaatu buâ€™uuralee 7 guddinna ijoletif garmalee barbaachisoo taâ€™anii fi kan haadha fi abbaan dagachuun hin qabne torbii lamaan darbe ilaalle turre. Wantoonni torban sunniin maaliin akka guuttamuu isinitti akeku? Akka aalimni beekkamaan Abdullah bin Naasir Ulwaan kaâ€™eetti, â€œBuâ€™uraaleen torban kunnii wantoota lamaan guuttamuu. Isaaniis; 1.wanta ifa jiru qorachuu, hordofuu fi xiyyefannoo itti kennuu fi 2. Yeroo bilisaa (free) saamachuunâ€œ[1]

Ifa akka taâ€™uuf, wanta ifa jiru qorachuu, hordofuu fi xiyyefannoo itti kennuu yommuu jedhu jabaachu imaana (hojii gaggaarii ni hojjata moo hin hojjatu), bareedinna akhlaaqa, jabeenya fi fayyummaa qaamaa, bilchinna sammuu fi beekumsa ijoolee ni hordofa. Ä°maanni isaanii karaa sirri irra jira moo wantoota badaan faalamaa jira, salaata salaatu moo hin salaatan aklaaqni isaanii badaa jira moo tolaa jira jechuun ni qorata, ni hordofa. Ergasi bakka hanqinni jiru guutuf ni tattaafata.

Akkasumas, ijoollen isaa hiriyyoota akkamii waliin akka oolan, barnoota akkamii akka fudhatan, eessa akka oolan hordofuu qaba. Wanti isaan dubbisanii fi ilaalan xiyyefannoo itti kennuu qaba. Fakkeenyaf, barruulee, kitaabbanii fi gazeexaa aqiidaa isaanii jalaa balleessan akka hin dubbisne irraa dhoowwu, muuziqaa irraa dhorguu. Ammas, filmii dhiira fi dhalaa makatee ilaalu, mana sinimaa deemu fi kkf irraa dhoowwu qaba.

Yommuu ijoollen akkanatti hordofamanii fi xiyyefannoontti kennamee, wanta badaa irraa dhoowwamanii fi wanta gaaritti ajajaman, bakka olâ€™aanaa gahu. Garuu hordoffii fi xiyyefannoontti yoo hin jiraatin qilee salphinnaa keessa jiraatu. Wanti dagatamuun hin qabne yommuu qoratanii fi hordofan shakkiidhaan, â€œAkkana hojjatteâ€œjedhanii yakkuu hin qaban. Ammas, halkanii guyyaa dorsiisu fi kutaa addaa isaatti suuta jedhanii maal akka hojjatu ilaalu isa/ishii salphisuu hin qaban. Kuni ijoollen haadha abbaa akka jibban isaan taasisa. Bakka kanaa qorannoo fi hordoffi yommuu jennu â€œGuyyaa maal hojjataa akka oole, eessa akka oole, imaanni akkam akka taâ€™eâ€œgaafachu fi qorachuudha. Mucaan kuni kan sobu yoo taâ€™e bakka inni oolu dhaqanii ilaaluudha.

Buâ€™urri lamaffaan utubaalee torbaan darban galmaan ittiin gahan, yeroo bilisaa (free time) saamachudha. Yommuu haadha fi abbaan gara manaa deebiâ€™an, galgala yeroo bilisaa isaanii fayyadamuu qabu. Akkamitti? Galgala galgalaa ykn guyyoota hojii hin qabne sagantaa qopheessun ijoolee isaanii waliin itti gaafatatumummaa torban eerre irratti mariâ€™achuu qabu. Yeroo bilisaa kanatti warri ijoolee isaanii, imaanan, beekumsaan, bilchinnaa sammuti fi kkf nin qopheessu qabu. Fakkeenyaf, yommuu galgala walitti qabaman, barnoota guyyaa baratee maal akka taâ€™e qorachuu, Qurâ€™aana irraa maal akka haffazee fi wanta haffazee akka qaraâ€™u gaafachu; yookiin immoo qissaa (seenaa) irraa baraatan itti odeessu, yookiin amala gaarii hordofuu qaban walitti himu. Beekumsa hin qabu, wantoota armaan olii godhuu hin dandaâ€™u yoo jette, wanta salpha ati hojjachuu dandeessu sitti

akeeku? Vidiyoo ykn Oodiyoo daaâ€™iwwan beekkamoo fi amanamoo taâ€™an mana keetitti fiddee ijoollee tee waliin dhageefachuu fi ilaaludha. Yeroo ijoollumma jirenya koo keessatti malli kuni baayâ€™ee na fayyade jira. obboleettin koo vidiyoo Ustaaz Yaasin Nuuru, Dr. Zaakir Naayik fi kkf manatti fiduun waliin ilaalaaturre. Kuni buâ€™uura jijjiramaa nuuf taâ€™e. Atillee mala kana fayyadamu dandeessa.

Garuu haala nama gaddisiisuun namoonni yeroo ammaa yeroo bilisaa sirnaan fayyadamuu dhiisanii fiilmi, moovi, oduu, nama hamachuu fi kkf irratti guban. Yaa hasrataa! (Yaa gaabbi fi badii nama kanaa!). ofillee balleessee ijoollellee balleessa. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aalaa) ni jedha:

â€œYaa warra amantan! Lubbuu keessanii fi maatiwwan keessan ibidda qoraan ishii namootaa fi dhagaa heddu taâ€™e irraa eegaa. Ishee irra malaaykota gara jabeeyyi, ciccimoo taâ€™antu jiru. Waan Rabbiin isaan ajaje hin faallessan; waan ajajamaniis ni hojjatu.â€ Suuratu At-Tahriim 66:6

Amma mee tooftaalee ijoollee teenya sirnaan itti guddisnuu fi barsiisnu haa ilaallu.

1.Fakkenyummaan barsiisu“ ijoollen wanta abbaa fi haati taâ€™an taati. Abbaa fi haati kan kijiban yoo taâ€™an ijoollenis akkasuma taâ€™an. Haati hijaaba tan hin uffanne yoo taate intallis akkasuma. Fuggisoo kanaa abbaa fi haati dhugaa kan dubbatan, amala gaarii kan qaban yoo taâ€™an ijoollenis dhugaa kan dubbatanii fi amala gaarii kan qaban taâ€™u. Kuni guutumaan guututti ni taâ€™a jechuu keenyaa miti. Abbaa meeqatu kijibaa fi kashlabeedha. Garuu ilmi nama haqaati fi gaariidha. Abbaa fi haadha meeqa namoota gaggaariidha, garuu mucaan/intalli kashlabbeedha. Haa taâ€™uu malee harki caalu ijoollen wanta abbaa fi haati hojjatan akkeessu. Kanaafu, ijoollee gaarii boru nuu fi biyya fayyadan guddisuu yoo barbaanne, nuti jalqaba isaan fuunduratti nama gaarii taane argamuudha.

Uqbah bin Sufyaan yommuu mucaa isaa nama guddisuutti kennuakkana jedheen, "Wanti jalqabaa fooyya" insa ilmaan kiyyaa ittiin jalqabdu, "fooyya" insa mataa keetiti. Ijji isaanii ija keetti kan hidhameedha. Isaan biratti wanti gaariin wanta ati "Kuni gaariidha." Jetten. Akkasumas, isaan biratti wanti badaan wanta ati kuni badaadha jetteedha. Seenaam gamnootaa fi amala namoota adaba nama qabsiisanii barsiisi. Anaan isaan sodaachisi. Anaan ala adaba (naamusa) isaan qabsiisi. Akka ogessa fayyaa dhibee beeku malee dawaaf hin ariifannee isaaniif taâ€™iâ€™[2]

Nuti fakkeenyaa gaarii taâ€™uufii yoo dadhabne seenaa namoota gaggaarii isaan barsiisudha. Seenaan jalqabaa nuti ilmaan barsiisu qabnu, seenaa Nabii Muhammad (SAW) dha. Nabiyiin nama hundaafu fakkeenyaa gaarii kan taâ€™an waan taâ€™aniif, ijoolle seenaa isaa barsiisun itti gaafatamummaa haadha fi abbaa irratti kufeedha.

Seenaa Nabiyyii (SAW) irraaa barnoota fudhachuuf, haala jirenya isaa bakka adda addaatti qoodun ni dandaâ€™ama. Qoodinsa kanaan â€œFakkeenyummaâ€œchuuni dandeenya.

Fakkeenyummaa ibaadaaâ€œ ibaadan Ergamaa Rabbii (SAW) akkam akka taâ€™e ofii fi ijoolle keenya barsiisu qabna. Yommuuakkana goone bidâ€™atti akka hin kufne fi karaa sirrii irraa akka hin jallanne nu taasisa.

Fakkeenyumma beekumsaa fi amala gaggaariiâ€œ beekumsa fi amala gaarii Nabiyyii (SAW) yommuu ofii fi ijoolle teenya barsiisnu jirenyi ifaan guutattamtii. Sababni isaas, akkuma Aâ€™ishaan (RA) jette, â€œ**Amalli Ergamaa Rabbii (SAW) Qurâ€™aana tureâ€œ Sunan Abi Daawud 1342**

Qurâ€™aanni immoo ifaan kan guuttameedha. Haqaa fi sobaa addaan baasa, jirenya dukkanoofta ibsa.

Fakkeenyummaa tola oolu fi arjoominnaa, Fakkeenyummaa of-gadi qabuu (tawaaduâ€™a), Fakkeenyummaa gootummaa fi kkf seenaa Nabiyyii (SAW) irraa barachuu dandeenya. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) ni jedha:

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ لِمَنْ كَانَ يَرْجُوا اللَّهَ وَالْيَوْمَ
الْآخِرِ وَذِكْرُ اللَّهِ كَثِيرًا

۲۱

â€œDhugumatti nama Rabbii fi Guyyaa Aakhira kajeeluf ammas Rabbiin baayâ€™isee yaadatuuf Ergamaa Rabbii keessa hidhanna (fakkenya) gaariitu isiniif jira.â€œ Suuratu Al-Ahzaab 33:21

Nabiyyitti hidhachuun (fakkenya godhachuun) hidhanna akkam bareedu! Sababni isaas, karaa qajeeleaa jallinna hin qabne irra waan deemeef karaan isaa milkaâ€™inna fi gammachuutti nama geessa.

Ammas, seenaa namoota gaggaarii yeroo duriiti fi yeroo ammaa galma guddaa gahan ijoolle teenya barsiisu dandeenya. â€œAkka aalima kanaa taâ€™uu barbaaddaa?â€œchuun isaan kakaasu fi onnachiisu qabna.

Wanti ani isin yaadachisuu seenaa keessaniin ijoolle gorsuuf hin carraaqinaa! Sababni isaas, wanti isin hojjattanii fi milkaâ€™inni isin galmaan geessan baayâ€™ee xiqaatâ€™uu waan dandaâ€™uuf ijoollen yommuu kana ilaalan homattu hin lakkaâ€™an. Ijoollen oduu keessan osoo hin taâ€™in hojii keessan ilaalu. â€œeaniakkana taâ€™e, hojiiakkanaa hojjadhe, milkaâ€™innaakkanaa galmaan gaheâ€œ jettanii ijoollen karaa keessan qofa akka hordoftu gochuuf hin yaalina. Tarii karaan keessan dogongora taâ€™uu dandaâ€™a. Kana irra seenaa namoota gurguddaa odeessaf. Kanatu isaan fayyada. Kuni muxannoo na muudatedha. In sha Allaah torbaan itti fufna

Gudunfaa

â€ŽItti-gaafatamummaa ijoolle guddisuu bahuuf buâ€™uraaleen lama baayâ€™ee barbaachisoodha. 1. Qorachu, hordofuu fi xiyyefannoo itti kenu. 2. Yeroo bilisaa (free time) itti fayyadamuu

â€ŽWanti guddaan abbaa haati ijoollef dhiisan imaana irratti isaan guddisuudha.

âœŽIjoollef fakkeenya gaarii taâ€™uun salphatti nama gaarii akka taâ€™an taasisa.
âœŽIjoollee fuunduratti hojii gagaarii baayâ€™iste hojjachuu fi hojii badaa irraa fagaachun fakkeenya gaarii isaanif taâ€™i.

âœŽ Fakkeenya gaarii taâ€™uu yoo dadhaban seenaa namoota gagaarii barsiisun ijolle daandii sirriitti qajeelchun ni dandaâ€™ama.

âœŽSeenan hundarra gaariin jalqaba ijolle barsiisan seenaa Nabii Muhammad (SAW) dha.

Like <https://www.facebook.com/jireenyabadhaatu/>

Kitaabban wabii:

[1] Tarbiyatul awlaad- fuula 601, Abdullah Nasiih Ulwaan

[2] Tarbiyatul awlaad- fuula 637, Abdullah Nasiih Ulwaan

Tarbiyatul awlaad- Saâ€™iid Bin Aliyyi bin Wahf al-Qahtaani- fuula 131

Date Created

November 4, 2017

Author

admin